

İDAM CEZALARI

1 %|pf Igçak 1994 Cumartesi
günü < jHfE-nde Çankaya
leledi)PİŞKAN Yardımcısı Dr.
Af ASÜ ve Engin Af ve Maden
Mühendisi Tayfun MATER'in
katılımıyla İDAM CEZALARI"
konulu söyleşi yapıldı.

Demokrasiyi savunan tüm kişi kurum ve kuruluşların insanlık suçu olarak ifade ettikleri »damı cezasının; bugünlerde yeniden gündeme getirilmesi, daha dün asmayalım da besleyelim .mi?" diyen İlkel mantığın bugün filizlendirilmeye çalışılması, caydırıcılığı olduğu söylenen yargılı ve yargısız tüm idamlara, kırımlara Karşı insani değerleri öne çıkarmamız gerekliliğinden dolayı böyle bir söyleşi yapmamız bir gereksinim 'olmuştur.

Söleşimizde ilk konuşmacı Sayın Dr. Atasü idi. Dr. Atasü, konuşmasında idamın tarihseli sürecinden bahsetti. "İdam insanlığın var olmaya başlamasıyla görülmeye başlanmıştır. Toplumun kendi çıkarları için bazı insanları feda etmesi şeklinde ortaya çıkmıştır. İlkel toplumlarda yaşamlarını denetleyen gizli bir güç olduğu öngörüsü ile bu gizli gücün kızdırıl maması için ona kurbanlar verime şeklinde insanlar feda edilmeye başlanmıştır. İlkel dönemde toplum için yapılan bu fedaların yerine, giderek yeni tavırlar geliştirilmeye başlanmıştır. Tabii jû bu tarihi süreç içerisinde idamlar kudret sahiplerince yasallaştırılarak büyük topluluklar önünde boyun, kol, dil vJb. kestirilerek toplumu korkutup yönetme kolaylığı sağlanması için uygulanmaya konulmuştur."

Dr. Atasü konuşmasında ülkemizdeki idam cezalarının

gelişiminden bahsederek şunları söyledi :

"Anadolu insanı idamı çok yakından ve derinden yaşamıştır. Örneğin Kuyucu Murat Paşa döneminde onbinlerce insan boğdurulmak suretiyle öldürülmüştür, idamlar tarihsel gelişime içinde yönetirriilerin zayıfladığı dönemlerde azalma göstermektedirler., 1920-1925 yıllarında siyasi gücün gelişmesiyle toplu idamlar yaşanmış ve idam cezaları artış göstermiştir.

1970'li yıllarda ülkemizde politik düşüncelerini sadece söylem olarak ifade eden paylaşımcı insani öğeleri ağır basan emperyalizme karşı olan insanlara karşı askeri yön etim llerin işbaşına getirildiğini, T97Öil yıllarda bu insanların birçoğunun idama gönderildiğini ve hakimi karşısına çıkarılmadan toplu kıyım a uğratıldığından bahsederek Atasü "O dönem insanlarda büyük izler bıraktı kimileri yolda yürürken bacıklarını boşa hissedip ~ düşme şeklinde, kimileri de boyun omuriliklerinde insanı boğacak şekilde nal biçimli daralmalar yaşadılar. Yani o dönem yakınlar, dostlar, aydınlar da biraz asılmıştı... 12 Eylül döneminde de benzer olaylar yaşandı; 1 /yaşındaki Erdal Eren yaşı büyütülerek, yasa koyucular kendi yasalarını çiğneyerek bu idamı gerçekleştirdiler" dedi.

Günümüzde yeniden idamları meşrulaştırmak için kılıf arandığından bahsederek idamı özünde insani öğelerin çiğnendiği ilkel duygu ve düşüncelerin ön plana çıkarıldığı bir tavır olarak tanımlayan Atasü söyleşisini tamamladı."

T. Mater'de konuşmasında

dünyada ve Türkiye'deki uygulamalardan bahsederek şunları söyledi. "İdamı cezaları, tarih boyunca iktidarların getiri mi olarak gözlenmiştir ve bugün de tüm dünya da yaygın olarak uygulanmaktadır.....î/C Osmanlının tüm mirasını reddetmekle beraber, idam uygulamalarıyla bu mirası korumuştur. Cumhuriyet sonrası istiklal Mahkemelerinde idam edilenlerin sayısı 100, tüm dönemlerde ise bu says 500 ve bunun üçte birinden fazlası da siyasi idamlardır."

Güneydoğudaki olayların tırmanmasıyla meclis kanadınca idam cezalarının gündeme getirildiğini bir idam cezasının da meclisten geçmiş olduğunu belirten Mater günümüzde yargısız infaz olarak adlandırılan ve bu temelde gün aşırı tüm ülkede idamı hükümleri olgusunun yaşandığını,, yargılı, infazlara karşı kamuoyu oluşturulurken yargısız infazlara karşı da kamuoyu oluşturması gerektiğinin önemini vurguladı.

İdam Cezalarının esas özünün iktidarların güçlerini halka göstermek istemlerinden kaynaklandığını savunan Mater "..... Dünyada ise 1917 Sovyetlerdeki Ekim Devriminden sonra 1940'lara kadar milyonlarca infaz, Çin'de bugün dahi stadyumlarda yüzbinlerce insanın gözü önünde çeşitli nedenlerle 50-100 kişi öldürülmektedir. Bu örnekler İran, Mısır vb. ülkelerde benzer nedenler öne sürülerek devam ettirilmişlerdir..." Türkiye ile ilgili olarak".....12 Eylül'ün birinci yılında 6200 kişi hakkında idam istemliyle dava açılmıştır." diye belirterek geleceğe yönelik dilek ve temennisiyle söyleşiyi bitirmiştir.. "21. Yüzyıla insani öğeleri daha ağır basan bir Dünya Umuduyla...¹¹!